UDDANNELSE

Dette faktablad forklarer EU's understøttende rolle på uddannelsesområdet ved at skitsere de primære politiske rammer og flagskibsprogrammer for det europæiske uddannelsessamarbejde. De vigtigste mål for EU's politik for videregående uddannelse er at fremme studerendes og uddannelsespersonalets mobilitet, den gensidige anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder og samarbejdet mellem højere læreanstalter.

RETSGRUNDLAG

Uddannelse blev formelt anerkendt som et område under EU's kompetence i Maastrichttraktaten fra 1992. EU's beføjelser er fastsat i **traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde** som følger:

— **Artikel 6** lyder: »Unionen har kompetence til at gennemføre tiltag for at understøtte, koordinere eller supplere medlemsstaternes tiltag. De områder, hvor sådanne tiltag på europæisk plan kan gennemføres, er: (...) uddannelse, erhvervsuddannelse, ungdom og sport«.

— **Artikel 9** kan betegnes som en horisontal »social klausul«, som lyder: »Ved fastlæggelsen og gennemførelsen af sine politikker og aktiviteter tager Unionen hensyn til de krav, der er knyttet til fremme af et højt beskæftigelsesniveau, sikring af passende social beskyttelse, bekæmpelse af social udstødelse samt et højt niveau for uddannelse, erhvervsuddannelse og beskyttelse af menneskers sundhed.«

— **Artikel 165, stk. 1**, lyder: »Unionen bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed«.

— **Artikel 165, stk. 2**, lyder: »Målene for Unionens indsats er:

  — at udvikle en europæisk dimension på uddannelsesområdet (...)

  — at begunstige studerendes og læreres mobilitet, bl.a. ved at fremme den akademiske anerkendelse af eksamensbeviser og studieperioder

  — at fremme samarbejdet mellem uddannelsesinstitutionerne at fremme udvekslingen af oplysninger og erfaringer om spørgsmål, som er fælles for medlemsstaternes uddannelsessystemer

  — at tilskynde til udvikling af fjernundervisning (...)«.

— **Artikel 166** giver EU mulighed for at implementere en erhvervsuddannelsespolitik, der støtter og supplerer medlemsstaternes foranstaltninger. EU pålægges heri at lette adgangen til erhvervsuddannelse og begunstige mobiliteten for erhvervslærere og personer under uddannelse, navnlig unge.

Artikel 14 i Den **Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder** lyder: »Enhver har ret til uddannelse«.

MÅL

A. Det europæiske uddannelsesområde

Kommissionen skitserede i sin meddelelse om etablering af det europæiske uddannelsesområde inden 2025 af 30. september 2020 sin tilgang til forbedring af de europæiske borgeres uddannelsesniveau og styrkelse af deres fornemmelse af tilhørsforhold til Den Europæiske Union. Det europæiske uddannelsesområde er baseret på seks dimensioner: kvaliteten af uddannelse og læring inklusion den grønne og den digitale omstilling undervisningspersonale videregående uddannelse den geopolitiske dimension Rådet vedtog i februar 2021 en **resolution om en strategiramme for det europæiske uddannelsessamarbejde på og uden for det europæiske uddannelsesområde (2021-2030)**, der opstiller en liste over mål til indfrielse i de kommende år:

— Andelen af 15-årige med ringe færdigheder inden for læsning, matematik og naturvidenskab bør være mindre end 15 % pr. 2030 (andele i 2022 henholdsvis: 26,25 %, 29,5 % og 24,2 %).

— Andelen af elever på de ældste klassetrin med ringe computer- og IT-kundskaber bør være mindre end 15 % pr. 2030 (andel i 2023: 43 %).

— Mindst 96 % af alle børn mellem tre år og alderen for obligatorisk skolestart bør indgå i et småbørnspædagogisk forløb og være i børnepasning pr. 2030 (andel i 2023: 94,6%).

— Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, bør være under 9 % pr. 2030 (andel i 2024: 9,3%).

— Andelen af 25-34-årige, som har gennemført en videregående uddannelse, bør være mindst 45 % (andel i 2024: 44,1%).

— Andelen af nyuddannede fra erhvervsrettede uddannelser, der i løbet af deres uddannelse har deltaget i læringsforløb på en arbejdsplads, bør være mindst 60 % pr. 2025 (andel i 2023: 65,6 %).

— Senest i 2025 bør mindst 47 % af alle voksne mellem 25 og 64 år have deltaget i læring i de foregående 12 måneder (andel i 2022:46,6 %).

I juli 2025 offentliggjorde Kommissionen en foreløbig evaluering af strategirammen for det europæiske uddannelsesområde 2021-2030, hvori man konstaterede, at der var opnået tidlige positive resultater gennem medlemsstaternes samarbejde om fælles prioriteter, herunder **fremskridt i mobilitet inden for videregående uddannelse, inklusiv og digital uddannelse og initiativet »Europauniversiteter«**. Den identificerede imidlertid også vanskeligheder og anbefalede forbedringer såsom præcisering af strategiske prioriteter, styrkelse af forbindelserne mellem forskellige uddannelsessektorer, forbedring af overvågningen og styrkelse af synergier med andre europæiske områder såsom forskning.

B. Bolognaprocessen

EU støtter, i tilgift til medlemsstaternes egne politiske initiativer, aktivt prioriteterne i Bologna-processen, som siden den blev iværksat i 1999 har virket for at etablere **mere sammenlignelige, kompatible og sammenhængende systemer for videregående uddannelse** i Europa og nabolande, hvilket kulminerede i oprettelsen af det europæiske område for videregående uddannelse (EHEA) med Budapest-Wien-erklæringen på ministerkonferencen i marts 2010. Indtil videre er 49 lande medlemmer af EHEA.

C. Den nye EU-strategi for videregående uddannelse

I 2017 offentliggjorde Kommissionen en ny EU-dagsorden for videregående uddannelse. Den fokuserer på fire prioriterede områder:

— at tilpasse færdigheder inden for videregående uddannelse til arbejdsmarkedets behov

— at gøre de videregående uddannelser tilgængelige for flere, gøde dem mere inklusive og øge deres forbindelser med resten af samfundet

— at styrke innovationskapaciteten i de videregående uddannelser

— at øge de videregående uddannelsers målrettethed og effektivitet.

RESULTATER

A. Erasmus+

Erasmus+ er EU's **program for uddannelse, ungdom og idræt** for perioden 2021-2027. Programmets generelle mål er:

— at støtte uddannelsesmæssig, faglig og personlig udvikling gennem livslang læring

— hermed at bidrage til bæredygtig vækst, kvalitetsjob, innovation inden for social samhørighed, en stærkere EU-identitetsfølelse og aktivt medborgerskab

— at opbygge det europæiske uddannelsesområde og formidle europæisk strategisk samarbejde på uddannelsesområdet, herunder i de underliggende sektorspecifikke dagsordener

— at fremme det ungdomspolitiske samarbejde inden for rammerne af EU-strategien for unge 2019-2027

— at udvikle den europæiske dimension inden for idræt.

Programmet forfølger disse uddannelsespolitiske mål gennem en ramme af nøgleaktioner:

— Nøgleaktion 1: Læringsmobilitet for enkeltpersoner

— Nøgleaktion 2: Samarbejde mellem institutioner og udveksling af bedste praksis

— Nøgleaktion 3: Støtte til politikreformer.

Videregående uddannelse indtager en central plads i Erasmus+ som helhed og er tildelt mindst 34,6 % af dets samlede budget. Erasmus+ støtter mobilitet for

studerende og personale ved videregående uddannelser, og finansierer tillige de fælles masteruddannelser under **Erasmus Mundus**.

I 2018 blev initiativet »Europauniversiteter« lanceret som støtte til oprettelsen af netværk af videregående uddannelsesinstitutioner på tværs af medlemsstaterne med det formål at udvikle et langsigtet strukturelt, strategisk og bæredygtigt samarbejde mellem videregående uddannelsesinstitutioner. Gennem disse alliancer kan studerende opnå deres grader ved at kombinere studier i flere europæiske lande. Der er nu 73 Europauniversitet-alliancer i 36 lande.

Den 22. oktober 2021 vedtog Kommissionen nye rammer for inklusionsforanstaltninger for programmerne **Erasmus+ og Det Europæiske Solidaritetskorps 2021-2027**. Disse rammer har til formål at **gøre adgang nemmere for personer med færre muligheder** og fjerne hindringer for en sådan adgang. Rammerne støtter erhvervsuddannelsesinstitutioner, der ønsker at tilbyde aktiviteter tilknyttet læringsmobilitet til deres lærende og personale. Samarbejde udgør en essentiel del af de nye rammer og indbefatter mindre partnerskaber, således at der opnås bredere deltagelse i programmet.

I juli 2025 offentliggjorde Kommissionen sin **foreløbige evaluering af Erasmus+-programmet for 2021-2027** og sin endelige evaluering af Erasmus+-programmet for 2014-2020. Mere end 1,6 millioner personer og mere end 77 000 organisationer havde pr. 2023 deltaget i programmet. Dets tværgående prioriteter – navnlig inklusion og mangfoldighed, digital omstilling og den grønne omstilling – har vist sig at være effektive, idet næsten en tredjedel af rejserne foretages ved hjælp af grønnere rejsemuligheder, og mange deltagere rapporterer om øgede digitale færdigheder og miljøbevidsthed.

Sideløbende hermed opererer forslaget til en forordning for Erasmus+ for 2028-2034 med et **foreslået budget på ca. 40,8 mia. EUR**.

B. Marie Skłodowska-Curie-aktiviteter

Marie Skłodowska-Curie-aktiviteterne (MSCA) støtter mobilitet og læring blandt forskere. De er en del af EU's Horisont 2027-rammeprogram for forskning og innovation og er struktureret omkring fem underaktiviteter. Inden for videregående uddannelse er MSCA blevet det vigtigste EU-program for ph.d.-uddannelse. Der er under Horisont Europa-programmet afsat et budget på ca. 6.6 mia. EUR til MSCA.

C. Samarbejde inden for videregående uddannelse

Rådet vedtog i april 2022 sine konklusioner om en europæisk strategi for styrkelse af de videregående uddannelsesinstitutioner for Europas fremtid og en henstilling om brobygning med henblik på et effektivt europæisk samarbejde inden for de videregående uddannelser. Disse havde til formål at hjælpe europæiske videregående uddannelsesinstitutioner med at udforme deres bidrag til bæredygtige og modstandsdygtige økonomier og intensivere og udvide det tværnationale samarbejde.

Kommissionen vedtog i marts 2024 en pakke med forslag til den europæiske videregående uddannelsessektor med et handlingsprogram for et bredere og mere dybdegående tværnationalt samarbejde mellem videregående uddannelsesinstitutioner. Denne pakke blev først efterfulgt af Rådets henstilling af

25. november 2024 om attraktive og bæredygtige karrierer inden for videregående uddannelse, der skitserer metoder til at forbedre forholdene for akademisk personale og styrke de videregående uddannelser og deres rolle i samfundet. Rådet fulgte så op på dette den 12. maj 2025 med en henstilling og en supplerende resolution. Henstillingen definerer fælles europæiske kriterier og kvalitetssikringsordninger for fælles programmer, mens resolutionen fastlægger en trinvis tilgang til udrulning, overvågning og evaluering af et kvalitetsmærke med henblik på at danne grundlag for en fremtidig politisk beslutning om oprettelse af en fælleseuropæisk uddannelsesgrad.

D. Færdighedsunionen

Europa-Parlamentet og Rådet vedtog den 18. april 2018 afgørelse (EU) 2018/646 om en fælles ramme for bedre tjenester vedrørende færdigheder og kvalifikationer (Europass).

I marts 2025 lancerede Kommissionen færdighedsunionen, en strategisk ramme der har til formål at udstyre borgerne i EU med de færdigheder, der er nødvendige for den grønne, digitale og konkurrencedygtige økonomi. Initiativet lægger vægt på grundlæggende færdigheder (læsning, matematik, naturvidenskab og det digitale område), uddannelse inden for STEM-fagene (naturvidenskab, teknologi, teknik og matematik), livslang opkvalificering og omskoling (herunder mikroeksamensbeviser), anerkendelse af færdigheder og kvalifikationer på tværs af medlemsstaterne, tiltrækning og fastholdelse af talent og bestræbelser på at etablere en europæisk uddannelsesgrad/kvalitetsmærke og et nyt erhvervsuddannelseseksamensbevis/kvalitetsmærke. Det opstiller nye forvaltningsinstitutioner (et europæisk observatorium for viden om færdigheder og et udvalg på højt plan om færdigheder) og har til formål at nå en række mål, herunder at reducere andelen af personer med dårlige læse- og skrive-, matematik-, naturvidenskabs- og digitale færdigheder til under 15 % senest pr. 2030.

Erasmus+ har siden 2019 finansieret 69 erhvervsekspertisecentre-projekter, som:

— udvikler modulopbyggede læseplaner og mikroeksamensbeviser, der er tilpasset arbejdsmarkedets behov

— styrker samarbejdet mellem erhvervsuddannelse, videregående uddannelse og erhvervslivet

— indlejrer grønne og digitale færdigheder i uddannelsesprogrammer

— er banebrydende inden for innovative undervisningsmetoder, fra AI-baserede værktøjer til udfordringsbaseret læring.

E. Andre resultater

I 2020 lancerede Kommissionen den europæiske pris for innovativ undervisning, som har til formål at vise anerkendelse af de lærere (og deres skoler), som yder et ekstraordinært bidrag til lærergerningen. I anledning af femårsdagen blev der indført to nye kategorier: Den Europæiske Sprogpris og voksenuddannelse. Dette lærerorienterede initiativ suppleres af andre tiltag under Erasmus+:

— **Lærerakademier**, som skaber europæiske partnerskaber og fremmer samarbejdet mellem læreruddannelsesinstitutioner og uddannelsesudbydere for at støtte lærerne i begyndelsen af deres karriere og styrke deres faglige udvikling

— **eTwinning**, som er et onlinefællesskab af skoler, der stiller en sikker og gratis platform til rådighed for lærere og elever i hele Europa til at samarbejde om projekter, diskutere i grupper og udvikle færdigheder.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Parlamentet har fået stigende indflydelse på udformning af EU-politik for videregående uddannelse.

A. Erasmus+

Parlamentet og Rådet vedtog i maj 2021 en forordning om oprettelse af Erasmus+-programmet for perioden 2021-2027 (forordning (EU) 2021/817). Med et budget på 26,6 mia. EUR (sammenlignet med 14,7 mia. EUR i den foregående periode) har det nuværende program til formål at sikre lige muligheder ved at forbedre adgangen for dårligt stillede grupper.

I Parlamentets beslutning om gennemførelsen af inklusionsforanstaltninger inden for rammerne af Erasmus+ 2014-2020, der blev vedtaget den 23. juni 2022, blev det konkluderet, at selv om inklusion havde fået større betydning og blev håndteret på en mere omfattende og målrettet måde end i tidligere programmer, var der fortsat betydelige udfordringer og mangler. Dette bekræftede behovet for, at der lægges større vægt på inklusionstiltag i Erasmus+-programmet 2021-2027, hvor »inklusion« klart blev fastslået i retsgrundlaget som et af programmets vigtigste mål.

I januar 2024 vedtog Parlamentet en beslutning om gennemførelsen af det nuværende Erasmus+-program (2021-2027) som led i midtvejsevalueringen af programmet. Parlamentet fremhævede, at Erasmus+ fortsat er et yderst vellykket program, og opfordrede til yderligere finansierings- og forenklingsforanstaltninger, der kan forbedre adgangen for lærende med færre muligheder og opfordrede Kommissionen til at styrke programmets grønne og digitale komponenter i overensstemmelse med handlingsplanen for digital uddannelse 2021-2027.

B. Andre specifikke områder

Parlamentet lægger stor vægt på at tage hånd om og slå til lyd for visse specifikke uddannelsesområder, som det ses af følgende eksempler.

Parlamentet redegjorde i sin beslutning af 25. marts 2021 om udformning af digital uddannelsespolitik for sin holdning til Kommissionens meddelelse »Handlingsplan for digital uddannelse 2021-2027 – Omstilling af uddannelsessystemerne med henblik på den digitale tidsalder«. I marts 2023 offentliggjorde Europa-Parlamentets Forskningstjeneste en briefing om fremskridtene med handlingsplanen for digital uddannelse og som gennemgik gennemførelsen heraf. Den fremhævede behovet for at afhjælpe vedvarende mangler inden for digitale færdigheder, infrastruktur og inklusion for at sikre en effektiv og retfærdig indvirkning i hele EU.

Parlamentet driver læringsprogrammerne Europa-Parlamentets Ambassadørskole og Euroscola for at bidrage til at øge bevidstheden om EU's demokrati og værdier. Den

6. april 2022 vedtog Parlamentet sin beslutning om gennemførelse af foranstaltninger til undervisning i medborgerkundskab. Beslutningen udtrykker bekymring over ulighederne i det gennemsnitlige medborgerkendskab på tværs af og inden for medlemsstaterne og fremsætter en række anbefalinger til at rette op på disse forhold.

Parlamentets beslutning af 11. november 2021 om det europæiske uddannelsesområde fremhævede behovet for en holistisk tilgang og en fælles indsats og betydningen af at fremme et europæisk uddannelsesområde ud fra et uddannelsesmæssigt synspunkt for at give europæiske borgere flere og bedre muligheder for at studere, uddanne sig og arbejde i udlandet. Den 19. maj 2022 vedtog Parlamentet en beslutning om oprettelse af det europæiske uddannelsesområde inden 2025, hvori det udtrykte tilfredshed med Kommissionens forslag om at anlægge en EU-tilgang til mikroeksamensbeviser, individuelle læringskonti og læring med henblik på miljømæssig bæredygtighed, hvilket alt sammen indgik i målene for realisering af det europæiske uddannelsesområde pr. 2025.

Parlamentet vedtog også den 11. september 2025 en beslutning, hvori det fremlagde sin vision for alliancerne mellem Europauniversiteterne, herunder med vejledning om deres fremtidige udvikling, forvaltning og rolle med hensyn til at fremme akademisk ekspertise, mobilitet og europæisk identitet.

C. Forslag til ændring af traktaterne

Den 22. november 2023 vedtog Parlamentet sin beslutning om Europa-Parlamentets forslag til ændring af traktaterne. Heri opfordres der for uddannelsesområdets vedkommende til, at EU opstiller fælles mål og standarder for uddannelse, der fremmer demokratiske værdier og retsstatsprincippet samt digitale og økonomiske færdigheder. Unionen skal fremme samarbejde og sammenhæng mellem uddannelsessystemer og samtidig sikre kulturelle traditioner og regional mangfoldighed. Der skal udvikles fælles standarder for erhvervsuddannelse for at øge arbejdstagernes mobilitet. Endvidere foreslås det, at der gøres EU-tiltag til at beskytte og fremme gratis og universel skolegang, institutionel og individuel akademisk frihed og menneskerettigheder.

Dette faktablad er udarbejdet af Europa-Parlamentets Temaafdeling for Borgere, Ligestilling og Kultur. Se yderligere oplysninger om emnet på Kultur- og Uddannelsesudvalgets websted.

Léanne Emma Clara COSTES / Anastasia MITRONATSIOU
04/2026